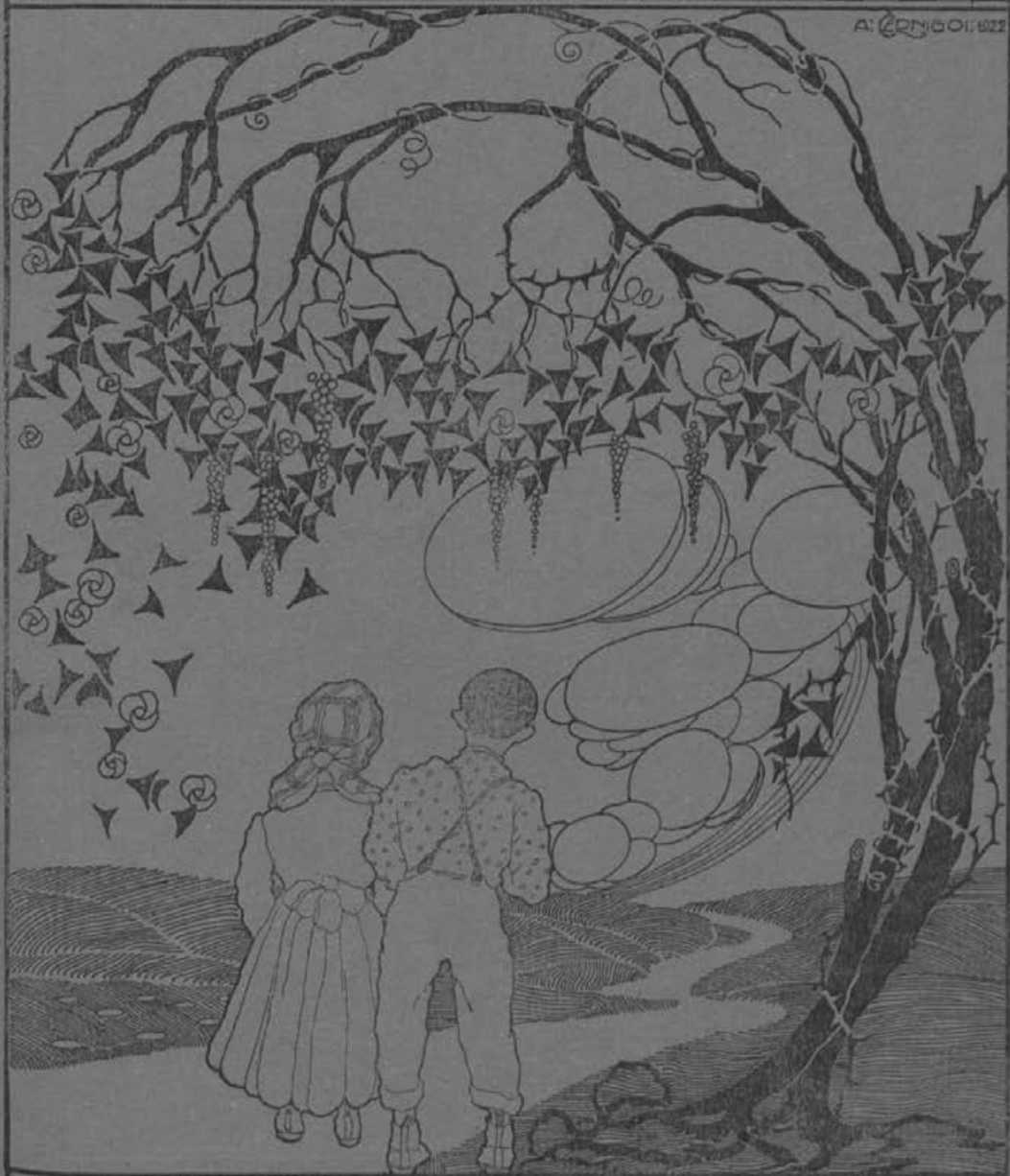

Nový Rok

A. ČERNÝ 1922

Št. 6.

List za mladino

1922

NOVI ROD

izhaja v zvezkih po enkrat na mesec ter stane na leto 12 L, za pol leta 6 L, za četrt leta 3 L; posamezne številke so po 1 L.

Letna naročnina za inozemstvo: 15 L.

Izdaja „Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev“
v Trstu.

VSEBINA

Ivan Albrecht: SVETI JURIJ	St. 81
Pastúškin: ČEBELE V AJDI	St. 82
Francé Bevk: NAŠI ZVONOVI POJO	St. 82
Fr. Milčinski: ZGODBE KRALJE- VIČA MARKA (Ljutica Bogdan) :	St. 83
Ivan Zorec: ZAKLADI CVETO	St. 86
Vladimir Levstik: MAČEK IN LI- SICA (Ruska basen)	St. 90
Ivan Albrecht: SIROTA	St. 92
POUK IN ZABAVA	St. 93
KOTIČEK MALIH	St. 95

Odgovorni urednik: Josip Ribičič.

Uredništvo se nahaja: v Trstu, ulica Fabio Severo štev. 25.

Upravništvo: Škorklja Sv. Peter štev. 62.

Tiska tiskarna „Edinost“

v Trstu.

IVAN ALBREHT:

SVETI JURIJ.

Pet na levo,	Dober dan,
pet na kraj,	pomladni dan,
sveti Jurij	naj nihčè
gre nazaj.	ne bo zaspan.

Sveti Jurij	Lica sveža,
cvelje trosi,	lica zdrava,
na ramenih	to pomlad je
solnce nosi.	naša prava.

Pet na levo,
pet na kraj,
s svetim Jurijem
gremo v raj.

□ □ □ □

PASTUŠKIN:

ČEBELE V AJDI.

Čebele po ajdi brnijo, šumijo,
 cvetovi jim beli preblago dišijo,
 čebelice urno nabirajo med,
 šumijo, brnijo od cveta na cvet:

„Le dajte, cvetovi, strdi nam rumene,
 da vse napolnimo si lonce voščene!
 Doma na slotine imamo polic,
 na njih pa na tisoče loncev, kozic.“

In s pečo jim ajda pokima košato,
 zelene rokavce potrese bahato,
 škrlatno zasije ji par nogavic,
 brhkó zaceptá ji par drobnih nožic:

„Medu nastrezíte do mile si volje,
 skrbno oberíte vse pisano polje,
 le moko pod cveti pustite mi vsó,
 da žgancev se mojih ljudje najedó.“

Čebele brnijo: „Ne moke, ne moke —
 strdi nam je treba za pridne otroke,
 da atek in mamica poleg igrač
 podarita tudi meden jim kolač.“

Čebelice letajo, ajda se klanja;
 po gričih, po dolih že poldne pozvanja.
 Čebelice dosti imajo medu,
 šumijo, brnijo, letijo domu.

□ □ □ □

FRACE BEVK:

NAŠI ZVONOVI POJO.

(Narodna.)

Naš cerkvenec	in zaukal,
prekajenec,	k peči stekel,
s trto zvezan	hlebček spekel,
v vodo skočil,	k pragu sel,
suknjo zmočil,	ga pojel.
ven pokukal	

□ □ □ □

FR. MILČINSKI:

ZGODBE KRALJEVIČA MARKA.

17. LJUTICA BOGDAN.

znad široke planjave so se dvigali rodovitni bregovi, po bregovih so se vzpenjali lepi zeleni vinogradi, da ni bilo lepših na zemlji.

Po beli stezi kraj zelenega lozja so jahali trije dobri junaki: Marko od Prilipa, z njim Relja od Pazarja, ki mu v boju ni bilo para, in Miloš od Pocerja, slaven junak, še slavnejši mu rod. Na slavju so bili domačega krstnega imena pri begu Kostadinu, a rano, prerano se vračali proti svojim belim dvorom.

Relja od Pazarja se je hudoval: «Junak je beg Kostadin in častito praznuje krstno ime. Vsa sijajna mu družba še blaguje za obloženo mizo, iz roke v roko hodi polni vrč, kakor skaklja ptica od grane na grano, okoli se vrste krepke zdravice. Le mi trije junaki smo pustili hladno vino, tolsto janjetino in prijazno družbo, da ob vročem solncu krenemo na pot. Tako si ti hotel, kraljevič Marko».

Odgovarjal je kraljevič Marko: «Hraber je beg Kostadin in bogata mu je miza. Ali sem videl danes tri nečloveštva in so mi ogabila bega in bogato njegovo mizo».

Junaška druga sta ga pogledala in vprašala, a kraljevič Marko je povedal:

«Prišli sta v beli dvor jadni dve siroti in prosili kos belega kruha, požirek rdečega vina, pa ju je z grdo besedo lačna in žejna napodil čez prag. To je bilo prvo nečloveštvo.

Skromne starce, ki so bili mladim izročili z znojem in žulji pridobljeno imenje, je zaničevane posadil na zadnji konec mize, na gorenjem koncu pa je častil mladino, ki se je šopirila v košatih oblačilih, kupljenih za znoj in žulje starih gospodarjev. To je bilo drugo nečloveštvo.

A najbolj nečloveško je bilo, da ima očeta in mater, pa ni bilo ne očeta ne matere za mizo, da bi napila sinu s prvo čašo».

Relja od Pazarja je poslušal, molčal je in gubalo se mu je čelo.

Po beli stezi kraj zelene loze so jahali trije junaki. Lepo je bil obrodil vinograd. Gosti in težki so viseli črni grozdi, jagoda se je tiščala jagode, kakor se čebele tišče v roju; vmes se je svetlikalo modro grozdje, kakor drago kamenje v nakitu.

Opoldansko solnce je palilo junake, pa krene Relja od Pazarja s pota, potira si iskrega konjiča v zeleno lozje, lomi trte in si bere grozdja, od lepega najlepše. Bral si ga je edino za svoj zob, trosil ga je za trideset.

Kraljevič Marko je videl in svaril: «Da te ne ubije Bog, Relja od Pazarja, kaj počenjaš objesten? Zakaj lomiš trsje, gaziš zrelo grozdje, in lomiš in gaziš brez svoje hasni? Vrni se na pot! Da veš, čigar je vino-

grad, kdo se v njem brižno trudi, daleč bi od loze odvrčal konja in sam se umikal. Sivi junak, silni Ljutica Bogdan je tu gospodar. Mene junaka je bil nagnal — tega je davno — en sam grozdič sem bil odtrgal; pa mi veruj, brate, komaj sem mu odnesel celo kožo, dolamo mi je že oplazil njegov buzdovan in mi jo natrgal, do danes še ni zakrpana.»

Sliši Relja od Pazarja Markove besede, ali jih ne posluša. Smeji se: «Da sedimo še za častito mizo bega Kostadina, ne bi me morila žeja». — Raztepa trte, a iskri mu konjič je bil pogazil več, nego bi popravilo delo sto ljudi od zore do noči.

Še je branil kraljevič Marko, še se je rogal Relja od Pazarja, tedaj se prek brda pokaže Ljutica Bogdan, z njim dvanajst junakov.

Reče kraljevič Marko tovarišema: «Obrnimo se, poženimo, da se izognemo Ljutici Bogdanu! Krvavo bo borenje in mesarenje, brez prida bo in potrebe pa še izgubimo vsi trije svoje glave.»

Se roga Relja od Pazarja: «Kraljevič Marko se boji!» In pravi Miloš od Pocerja: «Bolje da poginemo, nego pobegnemo. Mar si pozabil, kraljevič Marko, kaj govori zemlja, da ni boljših junakov nad nas tri?»

Kraljevič Marko je pogledal svoja pobratima in dejal: «Bodi po va-jini volji in se dajmo v boj! Toda si boj razdelimo! Ali si volita oba na Bogdana samega ali si volita na njegovih dvanajst junakov? Zame ostani, kar vama drago!»

Pobratima mu odgovorita: «Kakor pravo, tako bilo zdravo! Ti si večji junak od naju, hajdi ti nad dvanajst junakov, midva si voliva Ljutico Bogdana!»

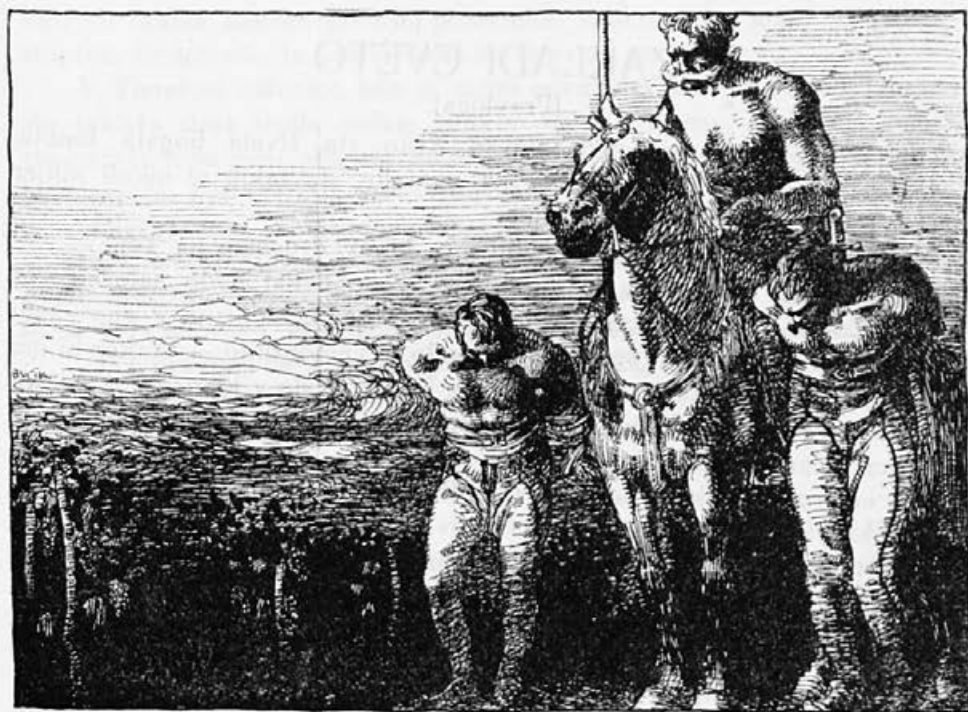
In še je rekel Relja od Pazarja in se smejal: «Ujameva ga, Marko, da mu izrežeš kožo s temena in si zakrpaš natrgano dolamo.»

Že je bil Ljutica Bogdan pri njih. Gledal je opustošene loze in jeza mu je žarela z lica. Velel je svoji četi, da zgrabi tri junake.

Pa je zavihtel kraljevič Marko svoj težki buzdovan in se zakadil v Bogdanovo četo; kakor volk med čredo ovac, vseh dvanajst je nagnal, vseh dvanajst podrl, vseh dvanajst zdrobil in povezal. Tiral jih je okoli vinograda in se žuril, da pomaga še drugoma, ako jima treba pomoči.

Ali že mu prijaha nasproti izza gostega vinskega lozja Ljutica Bogdan. Pokonci je sedel na konju, temno mu je bilo čelo, temen pogled, okoli kolena mu je poigravala svetla sablja, kakor pisana kača okoli si-ve skale. Ob konju je gnal Reljo od Pazarja in Miloša od Pocerja in sta imela roki zvezani na hrbtu.

Jadna sta se spomnila pobratima Markoviča besed in Markovega sveta, povescila sta oči. Marka pa je v živo zapekla njuna nesreča in sramota. Omrknilo mu je lice, pomeknil si je kalpak iz sokolovine na košate obrvi, zaškripal je z zobmi, kakor bi se v viharju lomila hrastova šuma, in je potegnul okovano sabljo, da se je zabliskala, kakor z neba blisk.

Ljutica Bogdan junak je gledal Marku v oči in v mrko lice, spreletavala ga je groza in drevene le so mu noge.

Tako sta stala drug zoper drugega in se merila, ali pričeti ni maral ne Marko ne Bogdan.

Pa izpregovori stari Ljutica Bogdan: «Hodi, Marko, da se pobogava! Škoda tebe, da pogineš od mene, meni žal, da bi umrl od tebe! Pustiva boj svetemu Petru v čast in sveti Nedelji! Izmenjajva svoje ujetnike, vrni mi mojih dvanajst junakov, jaz ti vračam Reljo in Miloša!»

Junaško srce je bilo Marku veselo teh besed. Razvedrilo se mu je lice, zasmejale so se mu oči, segla sta si v roko junaka in se pobogala, kakor je bil rekel Bogdan.

Pa še je Ljutica Bogdan z bojevitega svojega konja snel meh, poln je bil rdečega vina, starega trideset let, in so sedli Marko s pobratimama, Bogdan z dvanajstimi junaki, in so si napijali na zdravje in zraven zobali sladke jagode iz Bogdanovega vinograda.

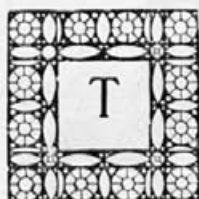
Ugasili so si žejo, tedaj so vstali trije pobratimi in zajahali svoje konje. Kakor od brata se je poslovil kraljevič Marko od Ljutice Bogdana: «Z Bogom ostani, da se zdrava zopet vidiva!»

Mu veli Ljutica Bogdan: «Z Bogom hodi, kraljevič Marko, sladki moj brate, da te ne vidim več takega, kakršen si me danes preplašil s svojim mrkim pogledom!»

IVAN ZOREC:

ZAKLADI CVETO

(Pravljica).

am nekje med Savo in Krko sta žvela bogata kmeta, močna in korenjaška pa tako, da takih ni nikoli nikjer več.

Prvemu je bilo ime Janez, drugemu pa Tone.

Če je Janez ali pa Tone peljal hudo naložen voz in se je cesta spuščala še tako navzdol, je z eno samo roko zgrabil za kolesno špico, pa se kolo ni več obrnilo: — kakor bi mu bil cokljo podstavil, tako je bilo zavrto. Ko pa je šlo v klanec in konji ali voli niso prav mogli speljati, se je takole malo z ramo uprl v voz, da je žival kar planila, tako zlahka ji je postalo.

V eni roki konjsko podkev zlomiti in združniti kakor jajce, to jima je bilo kar tako, za igračo.

Pa tudi delo na polju in povsod jima je šlo prav rado in lahko izpod rok. Kar lepo je bilo videti, kako uspešna sta bila pri vsakem opravilu. Kaj bi ne bila! Njiju strahovita moč je zalegla vsaj za dobrih sedem plečatih mož.

In zmerom sta bila prijatelja.

Včasih sta šla, če sta imela časa zadosti in če sta bila prav polnega srca, malo v gorico. Tam sta imela vsak svoj vinograd z lepo belo zidanico.

Tako sta šla tjakaj tudi neko binkoštno soboto popoldne.

Kmalu sta prišla do zidanic in sta bila oba prav dobre volje.

Kdo je še bil kdaj žalosten sredi zelenih vinogradov in belih zidanic?

«Lepo kaže trtje», je rekel Janez in se oziral po krasnem, solnčnem vinogradu.

«Bog nas varuj hude ure!» je potrdil Tone in je odgrnil na bližnji trti velike temnozeleno srčaste liste, da bi videl, kako lepo se dela grozdjiče.

«Onidan», se je domislil Janez, «sva začela s tvojim vinom; poskusiva danes najprej moje!»

«Kar poskusiva!» je pokimal Tone.

In sta poskusila. Sedem velikih vrčev starine sta izpila za prvo žejo kar stojè; potlej sta sedla in sta začela lepo piti; pila sta in se pogovarjala, vmes sta si pa tudi katero zapela.

Prav močno lepo jima je bilo in dan se je nagnil kakor bi mignil.

«No, zdaj pa stopiva še v moj hramček!» je nazadnje vabil in vabil Tone.

«Pa stopiva! Samo še za domov si ga vzamem malo», je le poskočil Janez in si natočil močne črnine v ploščnat sod, ki je držal — kaj bi re-

kel? — takole kakšen poldrug polovnjak, rajši več ko manj. «Zdaj pa le stopiva, če hočeš», je potlej dejal in si vrgel sod na ramo.

V Tonetovi zidanici, bila je samo nekaj streljajev daleč od Janezove, sta takisto stojè izpila sedem velikih vrčev starine; potlej sta sedla in sta začela lepo piti; pila sta in se pogovarjala, vmes sta si pa tudi katero zapela, ker sta bila zares prav veselega srca.

«Glej Tone», je nazadnje rekel Janez, «nobene sile je nama ni: imava vsega zadosti, zdrava sva kakor ne vem kdo, močna in trdna pa, čast Bogu, očetu nebeškemu, da bi se samega Petra Klepca ne ustrašila; — samo tega ne veva, kdo izmed naju je močnejši».

«Jaz pravim, da si močnejši ti», se je vdal Tone.

«Poskusiva se!» je dvomil Janez.

«Pred zidanico stopiva!»

«No, le!»

Pa sta šla ven in sta se sprijela.

Tam, kjer sta se ustopila, sta zemljo tako steptala in razmezgala, da se jima je pod nogami naredila do kolen globoka jama, — zmogel pa le ni nobeden nobenega, še premeknil ne.

«Če ne odnehava, bova šla do pasu v zemljo!» je škrtnil Janez.

«Pa odnehajva!» je škrtnil tudi Tone.

Odnehala sta.

«Dobro se mi zdi, da te nisem posukal», se je nasmehnil Janez.

«Tudi meni je všeč, da te nisem podrl», je priznal Tone.

«Pa sva res močna».

«Dà, hudo».

I, malo sta se užejala, pa ne dosti. Sedem velikih vrčev ga je bilo le spet kar stojè treba, da sta prišla do prave sape.

Ko sta nehala, je bila že trdna noč.

«Postoj no, da si ga tudi jaz vzamem malo za domov», se je domislil Tone in si brž natočil ravno tolikšen ploščnat sod.

Potlej sta šla. Dobro sta hodila, samo malo glasna sta bila in vesela.

«Stopi, glej ga! Kaj dremlješ, ka-li?» je vpil Janez, ki je rad pikal, če je bil malo vinski. «Pa naravnost hodi! Ali misliš, da si sam na svetu?»

«Kako: — naravnost hodi; kako: — sam na svetu? Pol pota pusti meni, pa ga bo za oba zadosti!» se je Tone smejal Janezu, ki ga je malo zaneslo v napačno kolesnico.

«Dà, sod me tišči na rami», se je izgovarjal Janez.

«Samo na rami? V glavi nič?» ga je vščenił Tone, ki mu je bil jezik tudi na pravem koncu priraščen, in je postavil sod na tla pa sedel nanj.

«Saj res, pa počivajva malo», je še Janez počasi spustil sod in sedel nanj.

«Pa ne dosti; binkoštni večer je; še čarovnice bi naju kako zmotile».

«Saj jahajo vsaka svojo metlo nocoj ta večer vse na Kum».

«Ali pa kakšni drugi strahovi bi se naju lotili».

«Naj le poskusijo — jaz se jih že ne bojim!»

«Tudi jaz ne. — Ampak malo se pa le ogledajva; morda spaziva kje, da zaklad cvete. Veš, kjer le je, nocojšnja noč ga razodene».

Janez pa je vstal, odmašil veho, z obema rokama vzdignil sod pred usta in močno pil.

«Da me ne bo tako tiščalo na rami —», je dejal in spet zabil veho.

Tone je molčè pokimal, odmašil veho, z obema rokama vzdignil sod pred usta in takisto močno pil.

«Da bom lažje in bolj naravnost hodil —», se je nasmehnil, ko je spet zatolkel veho.

Še dobre pol ure nista več hodila, pa se je pot zapičila v mlado hosto. Janezova je bila.

«Glej, kako tole mladovje vihra in divja!» se je ustavil Janez in si popravil klobuk na glavi. «Tistole smrečje je dosti pregosto».

«Pa ga prepuliva malo!» je ugenil Tone in brž postavil sod na tla.

«Lahko, dosti se ne bova zamudila!» se je nasmehnil Janez in je počasi spustil svoj poldrugí polovnjak z rame.

Saj smrečje ni bilo tako, da bi dejal; pa so bile smrečice vendarle že debele za dva palca.

Ali Janez in Tone sta jih mulila in pulila iz gošče kakor vrtnar salato v gredici.

Kmalu sta čisto zadovoljna prišla do sodov, ki sta ju bila pustila ob potu.

«Sveti križ božji —», se je oddehnil Janez, «zdaj je pa dobro. Kakor konoplje bodo rastle in ravne bodo kakor sveče v oltarju».

«Aha —», je pokimal Tone, odmašil veho in prostih rok spet vzdignil sod pred usta. In ko se je tako malo nazaj nagnil, je naenkrat postavil sod na tla.

«Janez — zaklad cvete!» je brž dregn timer, ki si je bil tudi že odmajal veho. «Poglej —!» je kazal v grič nad smrečjem.

Pa res: iz zemlje je tam gori jezljal zelen plamen, pojemal, umiral in spet še silneje jezljal.

«Hudiča, saj res!» se je zavzel Janez in strmel pa veho je tiščal v rokah.

«Za božji čas, ne kolni, da se nama ne skrije!» se je vznemiril Tone, zveden v takih stvareh, in je planil v goščo, Janez pa za njim.

Če sta se v diru zapletla v kakšno srobotino, za prst je bila lahko debela, sta jo pretrgala kakor slamnato bilko.

Zeleni plamen je bil zmerom večji, zmerom manji; zmerom bližje, zmerom dlje, — nazadnje sta ko vkopana obstala prav pred njim. In videla sta, da ne cvete samo ta zaklad, ampak da jih je v tej blaženi zemlji kakor spomladi marjetic na trati.

Zdaj pa je naenkrat zahreščalo in završalo po gošči. Iz hoste je pri-dirjal bel konj, na konju je bil velik, močan mož, — oba brez glave pa naravnost nad plamen in kmeta.

«Ne umekni se!» je šepetnil Janez.

«Aha!» je dejal Tone.

Jezdec, ko bi ju moral že pohoditi, je izginil kakor luč, če jo utrneš.

«Vidiš, koliko je vredno, če je človek pogumen?» je veselo rekel Janez.

«Da, vse lahko zmore», je pritrdil Tone.

In komaj sta se dobro pripognila in začela kar z golimi rokami razkopavati zemljo, se je prst sama rahljala in nekako privzdigovala kakor bi nekaj sililo iz tal — no, še malo, pa se je pokazal težak pokrov precejšnje železne skrinjice..

«Primi!» je hlastn'l Tone in hitel še bolj odkopavati.

Janez je zgrabil s svojimi lopatastimi močnimi rokami, — no, pa je ni mogel skrinjice premekniti, čeprav se je napenjal z vso močjo; samo omahoval je in sopihal.

«Vidiš, to je zato, ker si klel», se je jezil Tone.

Janez pa le ni odnehal in se je še bolj napenjal, da mu je nazadnje izpodletelo in je odletel.

«Pusti, saj vidiš, da si pijan!» je revsknil Tone in poprijel sam.

Pa nič in nič: še premeknil ali zamajal je ni skrinjice; samo omahoval je in sopihal.

Nazadnje sta prijela oba in potegnila. — zamajala sta jo, zmogla pa le ne.

«Saj veš, da je ni moči nad najino, — tole se nama pa le upira. Čudno je, kaj praviš?» se je čudil Janez in si brisal pôt s čela.

«Najina moč, tako se mi zdi, je ostala pri sodih. Če ne bi bila malo preveč pila, bi zdajle že nesla to skrinjo domov», je godrnjal Tone in se opotekal do bližnjega štora in sedel.

«Saj je ni več — pogreznila se je!» je zavpil Janez in odskočil.

«Gorje ga nama še bo za to!» je zaječal Tone. «Kdor najde zaklad, pa ga noče ali ne zna izkopati, ne živi več srečno in dolgo...»

Obeh neznanško močnih možakov je naenkrat postalo hudo strah. Kakor oplašena otroka sta stekla in se še ozreti nista upala.

Od tačas nista bila več srečna, tudi ne več tako prijatelja.

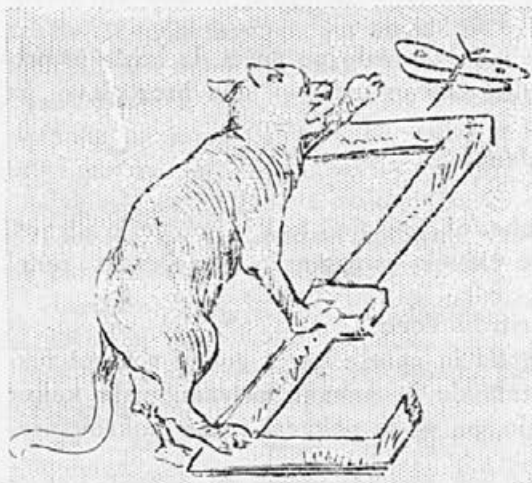
Ob letu pa sta umrla oba.

□ □ □ □

VLADIMIR LEVSTIK:

MAČEK IN LISICA.

(Ruska basen.)

ivel je kmet, ki je imel mačka, sam Bog ne daj, kako malopridnega! Kmet se ga je naveličal. Tuhtal je, tuhtal, nato pa je zgrabil muca, pobesal ga v vrečo ter ga zavezal in odnesel v gozd. Sredi hoste ga je izpustil, naj gre, kamor hoče, samo da ga ni več domov.

Maček je hodil in blodil semtertja in pritaval do koč, kjer je živel gozdar. Splazil se je v podstrešje in ležal tam, a kakor mu je prišlo, da bi jedel, jo je odkuril v gozd, pliče in miši lovil, najedel se do sitega pa hajdi! nazaj pod streho; nič sile mu ni bilo.

Ko gre nekoč tako na izprehod, mu pride naproti lisica, zagleda mačka in se čudi: „Odkar prebivam v hosti, še nisem videla take zveri!“ Zato se pokloni mačku in ga vpraša: „Povej mi, vrli mladenič, kdo si in odkod, kaj te je zaneslo k nam in kako te zovejo s slavnim imenom?“ Maček naježi dlako in reče: „Iz sibirskih lesov sem k vam poslan za župana, ime mi pa je Mucifej Ivanovič.“ — Oh, Mucifej Ivanovič, dé lisica, še vedela nisem zate. Kje bi se mi sanjalo! Nu, pojdiva k meni v goste! — Maček krene z lisico; privede ga v svoj brlog in mu jame streči z raznovrstno divjačino, v tem pa ga izprašuje: „Kako si, Mucifej Ivanovič: oženjen ali samec? — Samec, se odreže maček. — „Tudi jaz lisica sem še devica; oženi se kar z menoj.“ Maček je pritrdiril in začelo se je veselo svatovanje.

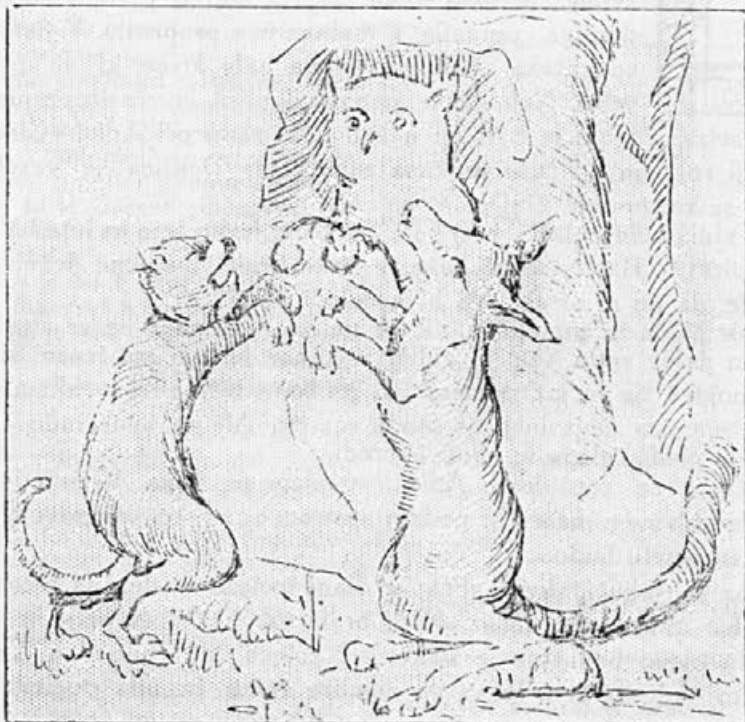
Drugi dan se odpravi lisica po hrano, da bi imela ob čem živeti z mladim možem, muc pa ostane doma. Ko teče lisica po gozdu, ji pride naproti volk in se pošali: „Kam si izginila, kuma? Vse luknje smo preteknili, a tebe nismo dobili nikjer.“ — Nehaj, bedak; lisica ni več devica, nego zakonska ženica! — Čigava neki Lizabeta Ivanovna? — Mari ne veš, da nam je poslan iz sibirskih lesov Mucifej Ivanovič za župana? Županja sem zdaj! — „Nič nisem slišal, Lizabeta Ivanovna! Kako bi se ga dalo videti?“ — Uh, moj Mucifej Ivanovič je tolikanj hude jeze; ako mu nisi pogodu, te pri priči požre! Glej, da izlakneš ovna in ga prineseš županu v dar; ovna položi, a sam se skrrij, da te ne zapazi, drugače ti bo predla slaba. —

Volk steče po ovna, lisica pa gre svojo pot; sreča jo medved in ponagaja. „Kaj siliš vame, Kozmetin krivonogi, kakor da sem še vedno liscadevica in ne poročena ženica?“ — Koga si vzela, za božji čas, Lizabeta Ivanovna? — „Tistega, ki nam je poslan iz sibirskih lesov za župana; Mucifeja Ivanoviča sem vzela.“ — Ga li kaj pokažeš, Lizabeta Ivanovna? — Uh, moj Mucifej Ivanovič je tolikanj hude jeze; ako mu nisi pogodu, ter pri priči požre! Stopi, dobodi vola in mu ga privleci v dar; volk hoče prinesiti ovna.

Toda pazi, položi vola, a sam se skrij, da te Mucifej Ivanovič ne ugleda, drugače ti bo predla slaba!" In medved se odpravi po vola.

Volk prinese ovna, odere mu kožo in obstane zamišljen; kar vidi, da vleče medved vola. „Zdravstvuj brat Mihajlo Ivanovič!“ — Zdravstvuj, brat Levón! Si li videl lisico z možem? — „Ne brat, sam težko čakam tega.“ — Daj, stopi, pokliči ju! — „Ne pojdem, Mihajlo Ivanovič! Hodi ti, ki si pogumnejši od mene.“ — Ne, brat Levón, tudi jaz ne maram. — Tedaj priskače zajec, Bog zna, odkod se je vzel, in medved zatuli nad njim: „Sèm pojdi, krivogledec!“ Zajec se zboji in priteče. „Nu, nepridiprav krížemoki! Veš, kje živi lisica?“ — Vem, Mihajlo Ivanovič. — „Tak podvizaj se k nji. Mihajlo Ivanovič in brat Levón Ivanovič, reci, sta zdavnaj z vsem pripravljena in čakata tebe in tvojega moža, da se vama poklonita z ovnom in volomj.“

Zajec o odkuri k lisici, kar ga neso noge. Medved in volk pa jamela ugibati, k^om bi se skrila. „Na smreko zlezem,“ dè kosmatin. — A jaz vprašuje volk, kaj naj storim? Na drevo ne pridem, Mihajlo Ivanovič; usmili se, skrij me kam in reši me zlega! — Medved ga spravi v grmnovje in ga zasuje z listjem, sam pa zleze na smreko, prav na vrh, in nopenja oči, ali že prihajata Mucifej in Liza. Zajec pridirja medtem k brlogu, potrka in reče lisici: Mihajlo Ivanovič in brat Levón Ivanovič ti pošljeta glas, da sta zdavnaj z vsem pripravljena in čakata tebe in tvojega moža, da se vama poklonita z ovnom in volom.“ — Hodi z Bogom, krivogledec, takoj prideva! —

In res jo primaha maček z lisico. Medved ju zagleda in reče volku: „Nu, brat Levón Ivanovič, lisica že gre s soprogom. Kako majhen se zdi naš

župan!“ Jedva pa maček ugleda vola, že se vrže nanj in ga jame mesariti s kremplji in zobmi; vsa dlaka se mu naježi in zraven gode, kakor bi se jezil: „Preprav', preprav'!“ Medved je kar strmel sam pri sebi: „Velik ni, toda požrešen! Jaz bi imel za štirikrat preveč, a njemu je premalo; še naju se poloti, hudiman!“ Tudi volk bi rad pogledal Mucifeja Ivanoviča, in ker skozi listje ni videl ničesar, ga je začel razkopavati nad očmi. Maček je slišal, kako se listje premiče; meneč, da je miš - hop! plane in zasadi kremplje naravnost volku v smrček. Volk skoči na noge in zbeži, da bi kmalu izgubil rep; a tudi maček se ustraši in šine baš na listo smreko, kjer je ždel kosmatin. „Nu,“ si misli medved, „zagledal me je!“ Lezti ni imel kam, zato je priporočil dušo Bogu in je telebnil z drevesa na tla; vsa jetra si je pomečkal, ali vendar se je spravil na noge in pobegnil. Lisica pa je kričala za njima: „On vama že pokaže, le pripravita se!“

Od listihdob so se bala mačka vse zveri, muc in lisica pa sta se oskrbela z mesom do spomladi in sta živela, da je bilo kaj; še dandanašnji živita, z vsem dobrim se mastita.

□□□□

IVAN ALBREHT:

SIROTA.

nica je sirota brez matere. Vsak dan goni ovce v reber, kjer raste ogromna smreka. Korenine so razpletene v zemljo in med skale na vse strani, v sredi pa je prosta duplina, porastla z mahom in s praprotjo. V tisto duplino se zateka Anica, ko čuva bele ovce, ki se pasejo po rebri. Najrajša je sama v duplini, le včasih vzame drobno jagnje s seboj. Jagnje je belo in nežno in je rado pri Anici. Gleda jo v oči, liže ji roko in od časa do časa zameketa. Deklica je vesela, boža jagnje in se razgovarja z njim.

»Ali vidiš bele oblake, bolj bele od tebe, kako lete in lete? Veš kam? Ne veš, sirota? Daleč, daleč beže, v zlate kraje, v srečne dežele, po dva in po trije, da jih ni strah. Ali bi hotelo z njimi?«

Jagnje gleda in zamekeče, nič se ne gane, dekllica pa se smehlja:

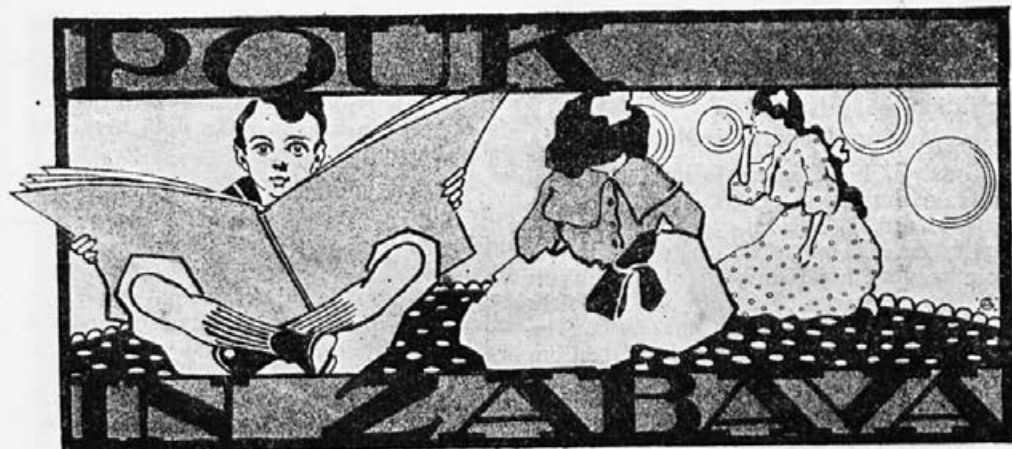
»Tam daleč vedo vse in vidijo vse, kar hočejo in česar si zažele. Tudi ti pojdeš tja in jaz pojdem tja, pa bova ležala na mehkem mahu. In prišla bo mamica moja in troje mojih sestic. Ali jih imaš rado?«

Jagnje gleda, gleda in zbeži k čredi.

»Nočeš,« se razžalosti Anica, »pojdem pa sama. V tiste lepe kraje pojdem in objamem mater in podam sestram roko, pa jim povem, kako je bilo na tem svetu hudo.«

Anica se sključi, skrije obraz v dlani in leže v duplini vznak, da ji solnčna luč obliva ves obraz. Misli beže, na oblakih se pelje in je srečna, srečna. In njeno bogastvo je kakor luč solнца, tako silno, in kakor nebesa, tako nedosegljivo. Roka ga nemore zajeti in niti pogled ne seže vanj.

Ko se zvečeri, se Anica predrami in žene svoje ovce domov. Komaj slišno prepeva v svoji sreči in niti ena skrb ji ne temni obraza.

Opičja govorica.

Da se živali razumejo med seboj, je že davno znano; da pa poznajo opice posebne glasove, ki jim služijo da izrazijo kako misel, to nam dokazuje ameriški naravoslovec Garner.

Po večletnih poizkusih je Garner spoznal, da izrazi opica začudenje s posebnim glasom, napol žvižgajočim napol mrmrajočim. Fonograf je priprava, ki nam natančno ponovi glasove ljudi in živali. Teža se je Garner posluževal pri svojih poizkusih. Postavil je najprej fonograf v kletko ene opice ter vjel njene glasove. Nato je šel k drugi kletki, navil pripravo in fonograf je natančno ponovil glasove, ki jih je vjel v prvi kletki. Opice v drugi kletki so obstale začudene, obkroževale predmet, ki jim govori v njihovem jeziku in povsod iskale govorečo tovarišico, ki bi morala biti po njihovi sodbi v fonografu. Po dolgih poizkusih se je Garnerju posrečilo zapomniti si posamezne glasove in jih tudi oponašati. Ko jih je znal natančno izgovoriti, so se začeli šele pravi njegovi poizkusi. Stopil je h kletki svoje opice in izrekel glas, ki ga je opica izgovorila vedno, kadarkoli je želela mleka. «Opica se je okrenila,» pripoveduje Garner, «in me začudeno gledala. Ponovil sem isto besedo — opica mi je enako odgovorila ter šla v kot in mi prinesla malo skledico. Še enkrat je izrekla isto besedo in mi potisnila skledico v roke. Prinesel sem ji mleka in opica ga je popila. Nato je še večkrat ponovila isto

besedo. Prinesel sem ji mleka, dokler ni obmolnila in položila skledico v kot, ter obmolnila. Kadarkoli je želela mleka, je izgovorila isto besedo.»

Z drugo opico je Garner napravil isti poizkus. Tudi ta opica mu je prinesla skledico. Garner jo je napolnil z vodo in opica jo je popila. Sedaj je Garner spoznal, da pomeni ta beseda: «piti».

Na ta način je Garner spoznal devet opičjih glasov, ki pomenijo jesti, piti, strah, nevarnost in drugo. Vsakokrat ko je n. pr. izrekel glas, ki pomeni, da se bliža nevarnost, so začele opice vpiti,

razsajati in tekati kakor brez uma iz kota v kot.

Tako je Garner dokazal, da zna opica misliti in govoriti.

Lov na leoparda v Nepalju.

Gorovja, ki se nahajajo med Himalajo in Gavrizankarjem ob Gangesu, se v Nepalju imenujejo Tavaj-gorovje. Ta gorovja krijejo mogočni pražozdi, ki mr-gole mogočnih jelenov, bivolov in zveri mačjega plemena. Angleži, ki imajo tu svoje kolonije, se pogostoma podajo na lov v te pražozde. Posebno privlačen jim je lov na leoparda, ki je najlepša «mačka» izmed zveri. Zalibog postrelijo take lovske družbe vse, karkoli jim pride nasproti. Vsak lovec se hoče pobahati koliko živali je postrelil.

Lovci, ki se podajo na lov, vzemo s seboj velike šotore, v katerih bivajo za časa lova v pražozdu — tudi več tednov. V teh šotorih je vse, kar potrebuje človek za udobno življenje. Prenos teh stvari ne dela lovcem skrbi, kajti vse to nalože na hrbet ukročenih slonov.

Prične se gonja, ki je zelo nevarna in zahteva veliko opreznosti, kajti razdraženi leopard je že marsikoga raztrgal.

Prostor, kjer slutijo leoparda obkolijo s čredo, preko petdeset slonov. Le na eni strani je prazen prostor. Tu čakajo lovci. Krog slonov se vedno bolj zožuje. Lovci in gonjači, vsi so vedno bolj napeti. Dolgo časa se nič ne gane — le opice skačejo po drevesih, kar je dobro znamenje, zakaj če bi se ne bale kake zveri, bi bile na tleh — leopard pa je njihov najhujši sovražnik. — Ko se krog približa leopardovemu skrivališču in spozna zver, da se mora umakniti, da ga sloni ne pohode, tedaj dvigne glavo in rep in se pripravi na skok, kajti predeti hoče živi krog in se rešiti. Na ta hip pazijo lovci, ki pomerijo in sprožijo. Takoj izgine leopard v visoki travi.

Sedaj spleza eden izmed lovcev na slona in se previdno bliža mestu, kjer mora ležati divja zver. Če so dobro merili, leži na mestu mrtva. Če je pa samo ranjena, je nevarno se ji bližati, kajti zgodilo se je že večkrat, da je smrtno ranjeni leopard raztrgal neprevidnega

lovca. Ko zagledajo sloni mrtvo žival, jo hočejo pomandrati in težko jih je pomiriti — leopard je tudi njihov sovražnik.

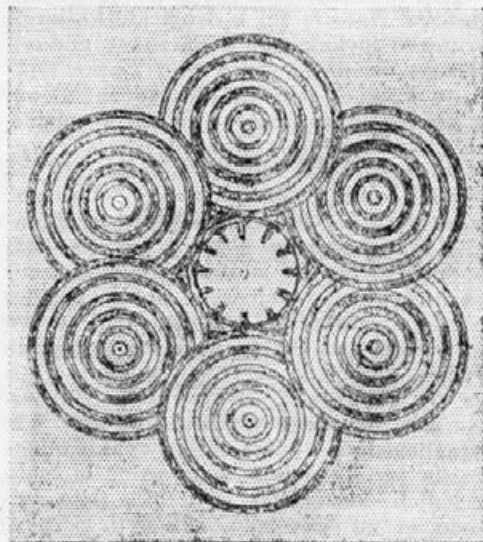
Mrtvega leoparda neso k šotorom, tu ga oderejo in krasno kožo dobi lovec, ki ga je ustrelil.

Magični novc.

V indijski pokrajini Behar hranijo indijski duhovni nek novc kvadratne oblike, ki služi kot izsleditelj tatov. Ako se je kje izvršila kaka tatvina, tedaj pokličejo duhovni vse sumljive ljudi pred se. Duhoven odmeri sedaj za vsakega izmed osumljencev toliko zrn riža, kolikor tehta magični novc. Na gotovo znamenje mora stlačiti vsak izmed osumljenih svoj odmerek riža v usta in ga zgrizti, medtem ko govori duhoven čudne, nerazumljive besede. Na klic: «dovolj», morajo vsi izpljuvati zgrizen riž na krožnike. Duhoven preišče izpljuvano jed in kmalu pokaže tatu: «Ta je ukradel!» Skoro nikoli se ne zmoti, kajti on dobro ve, da v velikem strahu zmanjkajo človeku sline. Tat, ki je drobil riž, je izpljuval le napol zdrobljen in skoro popolnoma suh riž.

Živi krogi:

Preriši te kroge na beli list in kroži list z roko. Krogi bodo oživali.

SREČNE PTIČKE.

Že so priletele,
drobne ptičke iz daljin,
so veselo nam zapele,
lep pozdrav iz visočin.

Polna so njih srca sreče,
svojih vse se veselijo dni,
ne poznajo temne ječe,
njih prostost jih veseli.

Spesnila: ANICA KRALJ
učenka 6. š. l. v Slivnem

«Plačam dolg».

V našem vinogradu imamo trto, ki jo
imenujemo «Plačam dolg». Ta trta rodi
mного grozdja, iz katerega se pridela
mного vina. Vino se proda, nato se dolg
plača!

Ljudomil Cibic
Prosek VI. r.

Ne rečni lovec.

Nekoč sem zašel v neki temni gozd.
Brezbrizen sem tekal po gozdu in lovil
ptice, toda nobene nisem mogel ujeti;
zdajci pa začujem krasno ptičje petje in
se vsedem pod košato lipo. Ptica me je
zelo motila s tem drobnim čivkanjem. A
nenadoma stoji pred menoj čudna žival.
Ker sem imel takrat komaj sedem let
sem se grozno prestrašil ter začel glasno
jokati, lasje so se mi zježili, toda takoj
se vzbudi v mojem srcu pogum in želja,
da bi jo ulovil.

Kožo je imela rjavkasto, ušesa pokonč-
na in košat rep. Zganem se, poberem
kamen in namerim na žival. Zadržeta je
zbežala, jaz pa za njo. Ko tako tečem,

se mi spodrsne, pogledam krog sebe
in zapazim, kako daleč sem zašel v
ta temni gozd. Obide me strah ter zač-
nem glasno jokati, kar začujem pasje la-
janje in klice. Misleč, da tečejo za mano
škratje, jokam še bolj. Ali zelo sem se
zmotil! Od daleč zagledam svojo ljubo
mater, brate in sestre in poleg njih
psička. Ko smo prišli domov, me je mati
izpraševala, kje sem bil toliko časa. Po-
vedal sem zgodbo na kratko in vsi so
se mi smejali. Tista čudna žival pa ni bila
nič čudnega, ampak lisica.

Marovt Cvetko
učenec I. mešč. razr. v Postojni.

Ni mogel jesti.

Gost sedi v krčmi pri mizi ter gleda
pred se na krožnik poln juhe, toda
je ne vzame. Nato pride krčmarica ter
ga vpraša, ali mu ne diši juha. «Ne morem
je jesti», ji odgovori gost. «Oj», reče kr-
čmarica, «vam pa prinesem druge». Kmalu je druga juha na mizi in gost jo
vlije na krožnik, a dene roke križem,
ne da bi je pokusil. «Kaj», ga vpraša
krčmarica, «ali tudi té ne morete jesti?»
«Ne morem», reče gost na kratko. Krč-
marica mu prinese tretje, pa godi se ji
kakor prvič in drugič. «Za Boga!» vzklik-
ne na to: «Kaj vam je gospod, da ne je-
ste pri nas juhe?»

«Oh», nategne gost, «saj bi jo jedel,
toda žlice, žlice nimam.»

Vladimir Požar
učenec 4. razreda v Trebčah.

Moje sanje.

Vse je spalo, vse je počivalo. Samo moj duh je delal v glavi, sanjal in hodil v sanjah daleč, daleč.

Čuden svet je bil.

Valovi razburkanega morja so preplavili polja. Vse se je potapljalo. Ljudje so ječali, molili in vpili. Samo eno drevo je štrlelo iz vode. To je bilo edino zavetišče vsem. Vsi, ki so bili na drevesu, pa so začuli glas z neba: «Dol, dol z drevesa, kajti to je božje »oko!» Naenkrat se prevrne drevo in mi pademo tako močno ob tla, da se je zemlja vdrla globoko nizdol. Sedaj so prišli škrti rdečih hlač. Njih očesa so gledala in žarela kot blisk. Vsi smo trepetali. Nato se prikaže velik bradat mož, kateremu je služilo stotisoče rib. Okoli glave je imel verige ter vprašal: «Kdo bi znal kito iz verig splesti?» Odgovorili smo: «Nikdo!» Razsrdil se je in potolkel ob tla tako, da smo se znašli v zaprtem jezeru. Sicer je bilo lepo, a strah, strah. — Izpod jezera se nazadnje zasliši čudno zvonjenje, krik, jok in stok.

Ura je bila sedma in »hop» sem moral iz postelje. Premišlujem če je bilo to res, — pa so bile le moje sanje.

Štrekelj Milena

učenka 5. razreda v Komnu.

Pijanec in burja.

Pretekli teden je razsajala po naši dolini strašna burja. Podrla je streho na našem hlevu.

Neka žena iz Jablanice je povedala to le:

Prigodi se, da je šel pijanec v hudi burji proti domu iz gostilne.

Bil je zelo pijan, da se je opotekal sem in tja. Jezil se je na burjo, jo zmerjal in preklinjal da je bilo groza. Kar naenkrat vidi pred seboj belo ženo. Ta mu reče: «Zakaj me preklinjaš in se jeziš nad menoj? Jaz sem božja dekla poslana od Boža. Poglej kako sem vsa raztrgana!» Pokaže mu roke nože in obraz. Bila je vsa prebodena in ranjena od grmovja. Reče še možu: «Ali ni zate boljše kakor zame?» Nato izgine. Od tega dne ni mož več tako pil, ker se je bil prestrašil.

Anton Logar,

učenc 2. raz. v Vrhovem pri Il. Bistirici.

Trije psoglavci.

Živeli so trije psoglavci. Svojo kočo so imeli v samotnem gozdu. Bili so zelo divji. Lovili so kristjane, jih morili in jedli. Nekoč so ulovili nekega dečka. Dajali so mu jesti same lešnike in orehe. Ko je bil dosti debel, so naročili svoji materi, naj razbeli peč in jim ga speče za kosilo. Deček je to slišal in si dobro zapomnil.

Ko je začela mati beliti peč, jo je deček vprašal, zakaj greje peč. Odgovorila mu je, da bo pekla kruh. Vprašal je dalje: «Kje pa imate kruh?» Zavrnila ga je, da že sama ve. Ko je bila peč razbeljena, je rekla mati dečku, naj sede na voziček, da ga bo vozila. «Sedite vi!» ji je odgovoril deček. Mati je sedla, deček je pa hitro pahnil voziček z njo vred v peč in jo zaprl. Ko je bila pečena, jo je vzel iz peči in jo pripravil za kosilo psoglavcem njenim sinovom. Nato je položil v materino posteljo njeno glavo in odšel.

Ko so prišli psoglavci domov, so hitro jedli pripravljeno pečenko in se med seboj pogovarjali. Po jedi je šel eden pogledat, kje je mati. Odgrnil je posteljo in našel v njej samo glavo. Sedaj so vedeli, da so pojedli mater, in so šli iskat dečka. Ko so ga zagledali na drugi strani vode, so ga vprašali: «Kaj ti damo, če nas naučiš plavati?» «Vsak mi vrzi mošnjo denarja!» jim je odgovoril. Ko je prejel denar, jim je rekel: «Privezite si kamen za vrat in pojdite v vodo!»

(Zapisal Bremic Josip iz Sp. Idrije.)

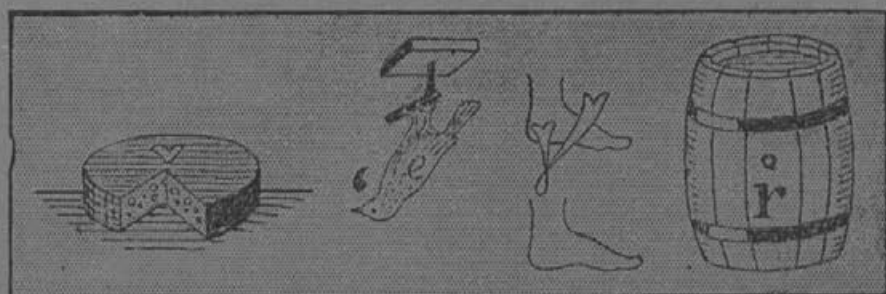
Prekanjen tat.

Tat pride v trinadstropno hišo. Ko vidi da je vse tiho, pobere najboljša oblačila in gre hitrih korakov po stopnicah. Ali v prvem nadstropju ga sreča gospod in vpraša: «Kje ste vzeli ta oblačila?» Tat si nekaj domisli in pravi: «Dali so mi, da jih nekoliko skrtačim, in popravim.» «Bodi tako dober, vzemi še mojo suknjo in očedi mi jo,» reče gospod. Tat odgovori: «O, rad, rad,» vzame suknjo in naglo pobegne.

To pravljico mi je povedal moj prijatelj Sajovic Stanko.

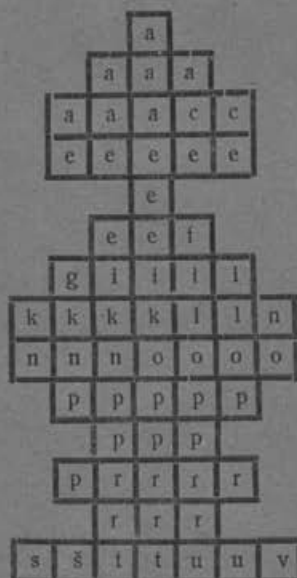
Vidmar Emil
Rojan 6. razred.

Zastavica v podobah.
(Sestavil Cesar Josip iz Sv. Jakoba)

◆◆
Stolp.

(Priobčil Česnik Ivan iz Postojne.)

- 1) Soglasnik.
- 2) časomer
- 3) mesto na Češkem.
- 4) posoda.
- 5) soglasnik
- 6) rokodelec
- 7) slab človek
- 8) neprijubljeno zelišče
- 9) perutnina
- 10) strelno orodje
- 11) domača žival
- 12) dan
13. del živalskega telesa.
14. gorovje v Evropi

Po sredi od zgoraj navzdol se čita ime slovenskega pesnika.

◆◆
Razpis nagrade.

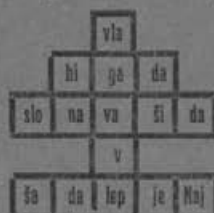
Kdor reši vse uganke do 20. junija t. l. in bo izžreban, bo primerno obdarovan.

◆◆
Listnica uprave.

Prihodnja številka „Novoga Roda“ izide zaradi počitnic že 25. junija, in sicer dvojna: za mesec julij in avgust skupaj.

Složni stolp.

(Sestavila učenka: Slokar Angela iz Lokavca)

Sestavi te zloge tako, da dobiš znan izrek.

◆◆
Računska uganika.

(Priobčil Murovec Stanko iz Podmelca)

Lisica pride na dvorišče in ugleda kokoši: „Joj, koliko vas je“, pravi. - Kokoši odgovore: „Ako bi nas bilo še enkrat toliko in še polovica in še četrtnina, in če bi še ti lisica bila kokoš, bi nas bilo sto.“ Koliko je bilo kokoši?

Rešitev ugank v majski številki „Novega Roda“

Stolp: p, smola, setev, morje, hrušč, sodar, mir, osa, mleko, u, aga, Lenin, sokol, trava, puran. Potrudi se ugankar.

Računska uganka:

5	15	10	3	1	7
13					14
11					16
12	9	8	6	2	4

Besedna uganka: kist, igla, slak, tako.

Uganke: 1) Polž priroma v 5. dneh; 2) želod; 3) redkev.

Vse uganke so prav rešili:

Pri Sv. Jakobu: Strgar Ivan, Sosič Marij.

V Dutovljah: Tomišič Stanislav, Gomezel Josip, Žvab Zora in Ema, Ravbar Ljudmila, Živec Božidar, Vouk Valerija, Pegan Angela.

Na Opčinah: Guštin Danilo.

V Grahovem ob Bači: Klavžar Bogomir, Šorli Amanda.

Vse uganke, razen „Polže hitrosti“, so prav rešili:

Pri Sv. Jakobu: Albin Frida, Breznik Stanko in Štefi.

V Vrtojbi: Zorn Hilarka.

V Barkovljah: Pertot Ema in Vida, Ferluga Rataela, Ščeka Angela, Tomadin Josipina, Piščanc Marta in Zorka, Vitez Marija in Andrej, Martelanc Albina, Pertot Vera.

Pri Sv. Ivanu - Trst: Daneu Zdenko.

V Grahovem ob Bači: Sattler Andrej.

V Kobaridu: Pignatari Janko.

V Cerknem: Albreht Katica.

V Koprivi: Šonc Vladko.

V Skopem: Šinigoj Jožef in Ciril.

Na Opčinah: Malalan Karel.

Vse uganke razen stolpa so prav rešili:

V Vipavi: Bizjak Anton, Poniž Štetka, Rovar Štetka, Kosel Milena, Zgavc Danilo, Kariž Frido.

Izžreban je bil:
Gomezelj Josip
iz Dutovelj.

Prejel je v dar:
Mladinsko igro:
„V kraljestvu palčkov“.

Vsem ugankarjem na znanje: Na tržaški pošti imajo take uradnike, ki ne vedo kje je „Trst“. Zatorej dodajte „Trstu“ še „Trieste“, da se pisma ne bodo izgubljala. In pošiljajte rešitve ugank in prispevke za „Kotiček“ samo na naslov:

Uredništvo „Novega Roda“

v Trstu - Trieste

Fabio Severo 25.

ne pa na upravo ali v tiskarno »Edinosti«, ali kakor tisti, ki je prepisal, kot naslov, vse kar se nahaja v spodnjem pravokotniku na drugi strani ovojne strani „Novega Roda“. — Uredništvo.